

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/171/2002

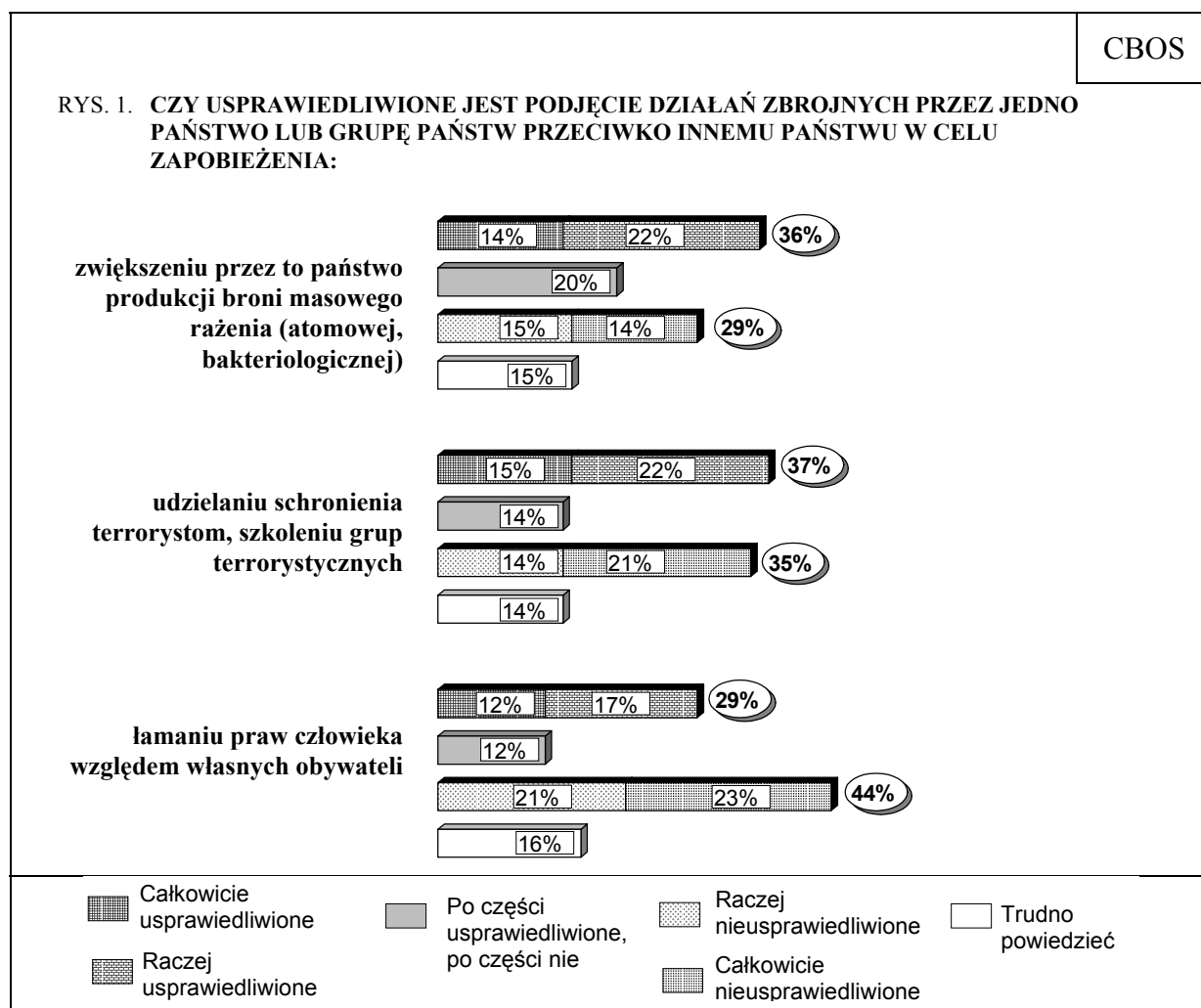
OPINIE O DZIAŁANIACH PREWENCYJNYCH W STOSUNKACH MIĘDZY PAŃSTWAMI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, PAŹDZIERNIK 2002

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Ciągle otwarta jest kwestia, czy dojdzie do interwencji zbrojnej Stanów Zjednoczonych lub społeczności międzynarodowej w Iraku. O stosunku Polaków do tej sprawy pisaliśmy w odrębnym komunikacie¹. We wrześniu² pytaliśmy także o ogólne opinie dotyczące dopuszczalności interwencji zbrojnej w konkretnych celach prewencyjnych.

¹ Zob. komunikat CBOS „Polacy wobec ewentualnej akcji przeciw Irakowi”, wrzesień 2002.

² Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (148) przeprowadzono w dniach od 6 do 9 września na liczącej 1235 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Jedynie w przypadku, gdy chodzi o broń masowego rażenia, wyraźnie przeważa opinia, że usprawiedliwiona jest interwencja zewnętrzna o charakterze prewencyjnym, podjęta przez jedno państwo lub grupę państw. Podobne pytanie zadane w konkretnym kontekście Iraku pokazało, że gdyby takie działania zostały podjęte pod egidą ONZ - aprobatą ich byłaby dwukrotnie większa³.

Działania zbrojne podjęte w celu zapobieżenia udzielaniu schronienia grupom terrorystycznym i szkoleniu mają tyle samo zwolenników, co przeciwników. Natomiast interwencja zbrojna spowodowana łamaniem praw człowieka w jakimś państwie wyraźnie częściej nie znajduje usprawiedliwienia, niż jest akceptowana.

Kobiety rzadziej niż mężczyźni skłonne są usprawiedliwiać podjęcie działań zbrojnych we wszystkich trzech przytoczonych przypadkach. Wynika to przede wszystkim z tego, że częściej nie mają one wyrobionego zdania w tych sprawach, a nie z przekonania, iż działania takie uważają za niedopuszczalne. Natomiast grupą wyraźnie wyodrębniającą się wysokim stopniem aprobaty interwencji prewencyjnej są uczniowie i studenci. Prawie połowa z nich uważa za uzasadnioną w tych przypadkach interwencję zbrojną. Osoby z wyższym wykształceniem, jak również należące do kadry kierowniczej i inteligencji, wyraźnie częściej od innych aprobują podjęcie działań zbrojnych w celu powstrzymania produkcji broni masowego rażenia oraz przeciwdziałania udzielaniu pomocy terrorystom, ale już nie wyróżniają się w stosunku do przeciwdziałania łamaniu praw człowieka. Inne cechy społeczne i demograficzne nie mają tu wyraźniejszego wpływu. Stanowisk w tej sprawie nie różnicują również poglądy polityczne.

Wyraźne zróżnicowania występują natomiast w zależności od stopnia zainteresowania polityką.

Tabela 1

Czy uważa Pan(i) za usprawiedliwione podjęcie działań zbrojnych w celu zapobieżenia produkcji broni masowego rażenia ?	Zainteresowanie polityką				Ogółem
	duże	średnie	małe	brak	
	w procentach				
Usprawiedliwione	54	38	32	25	36
I tak, i nie	18	24	20	10	20
Nieusprawiedliwione	25	29	32	30	29
Trudno powiedzieć	4	10	16	36	15

³ Por. przypis 1.

Tabela 2

Czy uważa Pan(i) za usprawiedliwione podjęcie działań zbrojnych w celu zapobieżenia udzielaniu schronienia terrorystom ?	Zainteresowanie polityką				Ogółem
	duże	średnie	małe	brak	
	w procentach				
Usprawiedliwione	53	39	36	22	37
I tak, i nie	13	16	12	12	14
Nieusprawiedliwione	32	35	37	36	35
Trudno powiedzieć	3	10	15	31	14

Tabela 3

Czy uważa Pan(i) za usprawiedliwione podjęcie działań zbrojnych w celu zapobieżenia łamaniu praw człowieka ?	Zainteresowanie polityką				Ogółem
	duże	średnie	małe	brak	
	w procentach				
Usprawiedliwione	42	31	26	18	29
I tak, i nie	12	14	11	7	12
Nieusprawiedliwione	42	43	46	42	43
Trudno powiedzieć	3	12	17	34	34

Im bardziej respondenci interesują się polityką, tym częściej w każdym podanym przykładzie aprobuje prewencyjne podjęcie działań zbrojnych. Można więc powiedzieć, że zainteresowanie polityką sprzyja popieraniu samej zasady prewencyjnej interwencji zbrojnej, choć jednocześnie poparcie to zależy od celu, w jakim taka interwencja jest podejmowana. Natomiast im mniejsze zainteresowanie polityką, tym częstsze przypadki braku zdania w tej sprawie, ale nie odrzucanie tej zasady. Wśród osób deklarujących całkowity brak zainteresowania polityką nawet w przypadku zapobiegania produkcji broni masowego rażenia nieco więcej jest takich, którzy uważają interwencję zbrojną za nieusprawiedliwioną niż usprawiedliwioną. W dwóch pozostałych przypadkach przewaga ta jest już wyraźna. Innymi słowy osoby mało lub wcale nieinteresujące się polityką są generalnie przeciwne podejmowaniu działań zbrojnych lub nie wypowiadają się w tej sprawie, natomiast wyraźnie rzadziej aprobuje ich podjęcie, w małym stopniu kierując się celem ich podejmowania.

W odpowiedziach dotyczących prewencyjnego podejmowania działań zbrojnych przez jedno państwo lub ich grupę przeciw innemu państwu aprobata przeważa nad dezaprobatą, jeśli ich celem jest przeciwdziałanie produkcji broni masowego rażenia. Zdania są podzielone, jeśli powodem takich działań miałyby być przeciwdziałanie udzielaniu pomocy terrorystom. Natomiast podejmowanie akcji zbrojnych w celu zapobieżenia łamaniu praw człowieka częściej uważane jest za nieusprawiedliwione niż usprawiedliwione.

Opracował

Michał STRZESZEWSKI

A N E K S

Tabela 1. Jak Pan(i) sądzi, czy usprawiedliwione jest podjęcie działań zbrojnych przez jedno państwo lub grupę państw przeciwko innemu państwu, w celu zapobieżenia **zwiększeniu przez to państwo produkcji broni masowego rażenia (atomowej, bakteriologicznej)**? 1 - Całkowicie usprawiedliwione; 2 - Raczej usprawiedliwione; 3 - Po części usprawiedliwione, po części nie; 4 - Raczej nieusprawiedliwione; 5 - Całkowicie nieusprawiedliwione

(%)

	1	2	3	4	5	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	14	22	20	15	14	15	1233
Płeć							
Mężczyźni	19	25	18	16	12	10	590
Kobiety	10	19	21	15	16	20	643
Wiek							
18-24 lat	11	28	27	17	8	9	191
25-34	19	23	26	12	12	7	223
35-44	12	23	24	14	16	11	225
45-54	15	21	18	15	18	13	245
55-64	20	20	8	18	16	18	148
65 lat i więcej	8	16	10	17	14	35	201
Miejsce zamieszkania							
Wieś	11	24	19	14	12	20	448
Miało do 20 tys.	22	22	17	13	11	15	168
20-100 tys.	9	21	26	18	14	12	228
101-500 tys.	17	18	17	16	19	13	247
501 tys. i więcej mieszk.	18	21	19	18	15	9	142
Wykształcenie							
Podstawowe	8	19	15	18	9	31	323
Zasadnicze zawodowe	15	24	16	17	13	15	328
Średnie	17	20	24	16	16	7	460
Wyższe	15	30	27	6	19	3	121
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	17	29	30	9	16	0	73
Prac. umysł. niż. szczebla	17	23	29	11	14	6	105
Pracownicy fiz.- umysł.	16	24	22	17	14	7	110
Robotnicy wykwalifikowani	18	17	16	18	12	18	100
Robotnicy niewykwalifik.	22	9	25	16	8	20	43
Rolnicy	13	24	15	15	21	13	69
Pracujący na własny rach.	18	18	28	5	24	7	53
Bierni zawodowo							
Renciści	12	19	13	13	15	28	130
Emeryci	11	19	10	19	14	2	230
Uczniowie i studenci	13	33	28	18	6	2	94
Bezrobotni	15	20	22	19	10	15	167
Gospodynie domowe i inni	8	25	21	14	18	14	56
Pracuje w:							
inst. państw., publicznej	15	22	23	11	16	13	197
spółce właścicieli							
prywatnych i państwa	17	27	24	14	10	6	95
sekt. pryw. poza rolnict.	20	18	26	14	16	7	194
prywatnym gosp. rolnym	14	21	14	15	23	12	65
Dochody na jedną osobę							
Do 299 zł	17	20	19	16	11	17	152
300-399	10	19	23	19	12	16	100
400-599	16	20	21	19	10	14	214
600-800	11	23	22	15	18	10	205
Powyżej 800 zł	27	22	15	13	16	8	140
Ocena własnych war. mater.							
Źłe	13	18	18	19	11	20	366
Średnie	14	21	19	15	15	15	584
Dobre	16	27	22	12	15	8	283
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	16	17	13	15	22	18	90
Raz w tygodniu	14	21	18	17	14	16	623
1-2 razy w miesiącu	12	26	22	10	12	18	190
Kilka razy w roku	15	23	23	14	12	14	213
W ogóle nie uczestniczy	16	22	23	18	15	6	116
Poglądy polityczne							
Lewica	18	26	21	18	12	6	347
Centrum	15	19	24	18	14	10	301
Prawica	16	27	20	12	18	7	238
Trudno powiedzieć	9	16	14	14	12	35	345

Tabela 2. Jak Pan(i) sądzi, czy usprawiedliwione jest podjęcie działań zbrojnych przez jedno państwo lub grupę państw przeciwko innemu państwu, w celu zapobieżenia **udzielaniu schronienia terrorystom, szkoleniu grup terrorystycznych**? 1 - Całkowicie usprawiedliwione; 2 - Raczej usprawiedliwione; 3 - Po części usprawiedliwione, po części nie; 4 - Raczej nieusprawiedliwione; 5 - Całkowicie nieusprawiedliwione

						Trudno powiedzieć		Liczba osób
	1	2	3	4	5			
Ogółem	15	22	14	14	21	14		1234
Płeć								
Mężczyźni	20	24	13	13	18	11		590
Kobiety	10	21	14	15	23	17		645
Wiek								
18-24 lat	15	26	21	13	17	9		191
25-34	20	25	12	14	24	5		223
35-44	13	22	21	15	18	11		225
45-54	13	27	11	14	23	12		245
55-64	19	16	8	15	24	18		148
65 lat i więcej	9	16	7	15	20	32		202
Miejsce zamieszkania								
Wieś	12	24	15	12	17	20		449
Miasto do 20 tys.	25	18	15	10	18	15		168
20-100 tys.	11	19	15	23	21	11		228
101-500 tys.	14	25	10	11	30	10		247
501 tys. i więcej mieszk.	19	22	13	17	21	8		142
Wykształcenie								
Podstawowe	10	17	10	16	17	30		324
Zasadnicze zawodowe	13	25	14	15	21	13		328
Średnie	18	21	16	14	24	7		460
Wyższe	19	38	13	7	21	2		121
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	18	35	15	12	21	0		73
Prac. umysł. niż. szczebla	15	27	18	11	24	6		105
Pracownicy fiz.- umysł.	18	22	15	20	18	9		110
Robotnicy wykwalifikowani	16	27	15	19	13	10		100
Robotnicy niewykwalifik.	14	13	12	14	22	26		43
Rolnicy	11	18	12	18	27	13		69
Pracujący na własny rach.	23	20	16	2	30	9		53
Bierni zawodowo								
Renciści	12	22	10	9	24	24		131
Emeryci	12	17	8	15	21	27		230
Uczniowie i studenci	17	33	21	11	15	2		94
Bezrobotni	16	16	17	16	22	12		167
Gospodynie domowe i inni	6	31	11	20	22	10		56
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	12	29	16	13	21	10		197
spółce właścicieli	14	25	14	15	22	10		95
prywatnych i państwa	23	21	16	14	18	8		194
sekt. pryw. poza rolnict.	13	19	11	16	27	14		65
prywatnym gosp. rolnym								
Dochody na jedną osobę								
Do 299 zł	16	18	14	15	21	16		152
300-399	10	24	15	8	26	17		100
400-599	14	26	15	15	19	12		214
600-800	15	21	15	18	20	11		205
Powyżej 800 zł	21	18	11	16	25	10		140
Ocena własnych war. mater.								
złe	13	22	12	13	20	20		366
Średnie	15	21	14	16	21	14		585
Dobre	16	26	15	12	23	7		283
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	9	18	8	16	32	17		90
Raz w tygodniu	15	21	13	15	20	16		623
1-2 razy w miesiącu	14	28	15	10	21	13		190
Kilka razy w roku	16	25	15	13	19	12		214
W ogóle nie uczestniczy	18	19	17	18	20	8		116
Poglądy polityczne								
Lewica	19	26	15	14	20	6		347
Centrum	17	18	14	17	25	9		303
Prawica	14	28	14	15	22	8		238
Trudno powiedzieć	9	19	11	11	18	32		345

Tabela 3. Jak Pan(i) sądzi, czy usprawiedliwione jest podjęcie działań zbrojnych przez jedno państwo lub grupę państw przeciwko innemu państwu, w celu zapobieżenia łamaniu praw człowieka względem własnych obywateli? 1 - Całkowicie usprawiedliwione; 2 - Raczej usprawiedliwione; 3 - Po części usprawiedliwione, po części nie; 4 - Raczej nieusprawiedliwione; 5 - Całkowicie nieusprawiedliwione (%)

	1	2	3	4	5	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	12	17	12	21	23	16	1234
Płeć							
Mężczyźni	16	19	11	21	21	12	590
Kobiety	8	16	12	20	24	19	645
Wiek							
18-24 lat	15	26	15	20	14	10	191
25-34	17	17	14	17	27	8	223
35-44	10	18	17	20	23	13	225
45-54	9	20	8	23	25	16	245
55-64	11	15	9	24	24	17	148
65 lat i więcej	8	8	8	21	22	34	202
Miejsce zamieszkania							
Wieś	9	19	13	18	19	22	449
Miasto do 20 tys.	18	21	9	20	19	13	168
20-100 tys.	9	15	13	28	23	13	228
101-500 tys.	12	13	9	20	32	14	247
501 tys. i więcej mieszk.	13	20	15	20	23	9	142
Wykształcenie							
Podstawowe	6	15	8	23	17	29	324
Zasadnicze zawodowe	11	18	11	22	22	17	328
Średnie	15	19	13	19	26	9	460
Wyższe	17	17	19	16	28	3	121
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	14	14	24	21	27	0	73
Prac. umysł. niż. szczebla	13	20	10	23	28	6	105
Pracownicy fiz.- umysł.	14	23	10	25	18	10	110
Robotnicy wykwalifikowani	14	20	11	19	16	19	100
Robotnicy niewykwalifik.	13	21	15	14	14	23	43
Rolnicy	5	20	8	18	29	20	69
Pracujący na własny rach.	19	14	10	14	29	14	53
Bierni zawodowo							
Renciści	8	17	8	19	23	25	131
Emeryci	9	10	10	22	23	27	230
Uczniowie i studenci	17	32	13	24	11	2	94
Bezrobotni	13	13	12	20	27	14	167
Gospodynie domowe i inni	4	13	24	23	23	13	56
Pracuje w:							
inst. państw., publicznej	8	18	13	19	27	14	197
spółce właścicieli	15	19	16	22	18	10	95
prywatnych i państwa	21	20	10	20	19	9	194
sekt. prywat. poza rolnict.	6	21	4	18	30	20	65
prywatnym gosp. rolnym							
Dochody na jedną osobę							
Do 299 zł	10	17	14	19	21	19	152
300-399	9	17	12	15	28	20	100
400-599	11	19	11	23	22	14	214
600-800	12	17	16	20	25	11	205
Powyżej 800 zł	19	12	12	23	26	9	140
Ocena własnych war. mater.							
złe	9	13	15	18	24	21	366
Średnie	12	18	9	24	21	16	585
Dobre	14	22	14	17	24	9	283
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	6	17	7	19	31	21	90
Raz w tygodniu	12	16	10	24	23	16	623
1-2 razy w miesiącu	11	22	17	15	18	17	190
Kilka razy w roku	12	19	12	17	24	16	214
W ogóle nie uczestniczy	16	12	18	20	23	11	116
Poglądy polityczne							
Lewica	15	20	17	22	20	5	347
Centrum	14	14	11	22	28	11	303
Prawica	10	23	14	21	24	8	238
Trudno powiedzieć	7	14	6	18	20	36	345